

Gebauer Ernő templomi faliképei

Gebauer Ernő elsősorban pécsi és dél-dunántúli templomokban készült vallási témájú freskói és seccói révén vált ismertté. Gebauer nem véletlenül kapta „A templomfestő” ragadványnevet. Művészi munkássága azonban a templomfestészetben jóval túlmutat. Világi témájú faliképei pécsi középületekben láthatók. Olajfestményei, linómetszetei, rajzai, könyvborítói és -illusztrációi, valamint bankjegytervei alkotó tevékenységének további fontos elemei. Az 1930-as, 40-es években művészi értékű idegenforgalmi kiadványokban jelentek meg Pécs nevezetességeit ábrázoló művei. Gebauer Ernő alkotásai ma közgyűjtemények és magánszemélyek értékes kincsei.

A freskó- ill. seccofestés alapos felkészültséget igényel. A festészeti ismeretek mellett a művésznek otthonosan kell mozognia a keresztény ikonográfiában, a bibliai témák megjelenítésében. Gebauer Ernő a plébániák, egyházközségek felkérése után helyszíni felmérést végzett, majd megrajzolta a vázlatokat és tanulmányokat. A tervek egyeztetését és azok elfogadását követően kezdődhetett meg a festés. A hosszabb ideig a faluban tevékenykedő festő elszállásolásáról és ellátásáról a község lakói gondoskodtak. Gyakran előfordult, hogy a mester a templomi freskókon a település lakóit is megörökítette. Szemtanúk szerint sajátos munkamódszere volt: az állványon elhelyezkedve kis vázlattal a kezében dolgozott. A vázlat csak emlékeztető volt, mely segítette a kompozíció megoldását, a művész a megfogalmazott belső kép alapján, biztos kézzel végezte feladatát. A figurális kompozíciókat keretező díszítőmotívumok szintén tudatos tervezés eredményeként jöttek létre, a vázlatok szerves részét képezték. Ezek kivitelezését Gebauer legtöbbször Öry József-re és Vass Bertalanra bízta.

Életrajz

Gebauer Ernő a stájerországi Hartbergben született, 1882. január 17-én. Édesapja, Gebauer Gusztáv erdómérnök. Felmenői között több kiváló művész volt a festészet és a zene területén. Édesanyja, Siebenlist Mária nagyváradi születésű volt, Szegeden nevelkedett.

Tanulmányait Grazban kezdte, majd Pécssett tanult. Az érettségi vizsgát a Pécsi Magyar Királyi Állami Főreáliskolában (a mai Széchenyi Gimnáziumban) tette le 1901-ben. Ezt követően Budapesten tanult, a Magyar Királyi Mintarajztanoda és Rajztanárképezde növendékeként. A rajztanári képesítést 1905-ben szerezte meg. Ezután 1910-ig Székely Bertalan tanítványaként a művészeti mesteriskolán folytatta tanulmányait. Mint festőnövendék többször vett részt olaszországi tanulmányúton, a mesteriskola befejezését követően is egy évet tartózkodott Itáliában.

Siklósbodony (freskó)

Székely Bertalan igen nagyra értékelte tanítványa kompozíciós érzékét. A mester meglátása végigkísérte Gebauer Ernő egész életét, freskók és seccók sokaságát alkotta: 58, elsősorban pécsi, baranyai, tolnai és Bács-Kiskun megyei templomban készített vallási témájú faliképeket. Világi témájú freskói pécsi közintézmények – többek között a Nagy Lajos Gimnázium, a pécsi belvárosi filmszínházak, továbbá az egykori pécsi „Nagycsemege” (ma étterem) – falain láthatók.

A faliképek mellett olajfestmények, akvarellek is sorra kerültek ki a keze alól. Közel hat évtizedet átívelő munkássága során portrékat, városképeket, tájképeket festett, valamint életképeket alkotott vásári forgatagról, külszíni bányajelenetről, viharról. Az 1960-ban készült, Az Apokalipszis lovasai című alkotása a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában van. A Szépművészeti Múzeum az új magyar képtár számára vásárolta meg egy havas pécsi tájképét. Több alkotását a pécsi Janus Pannonius Múzeum birtokolja.

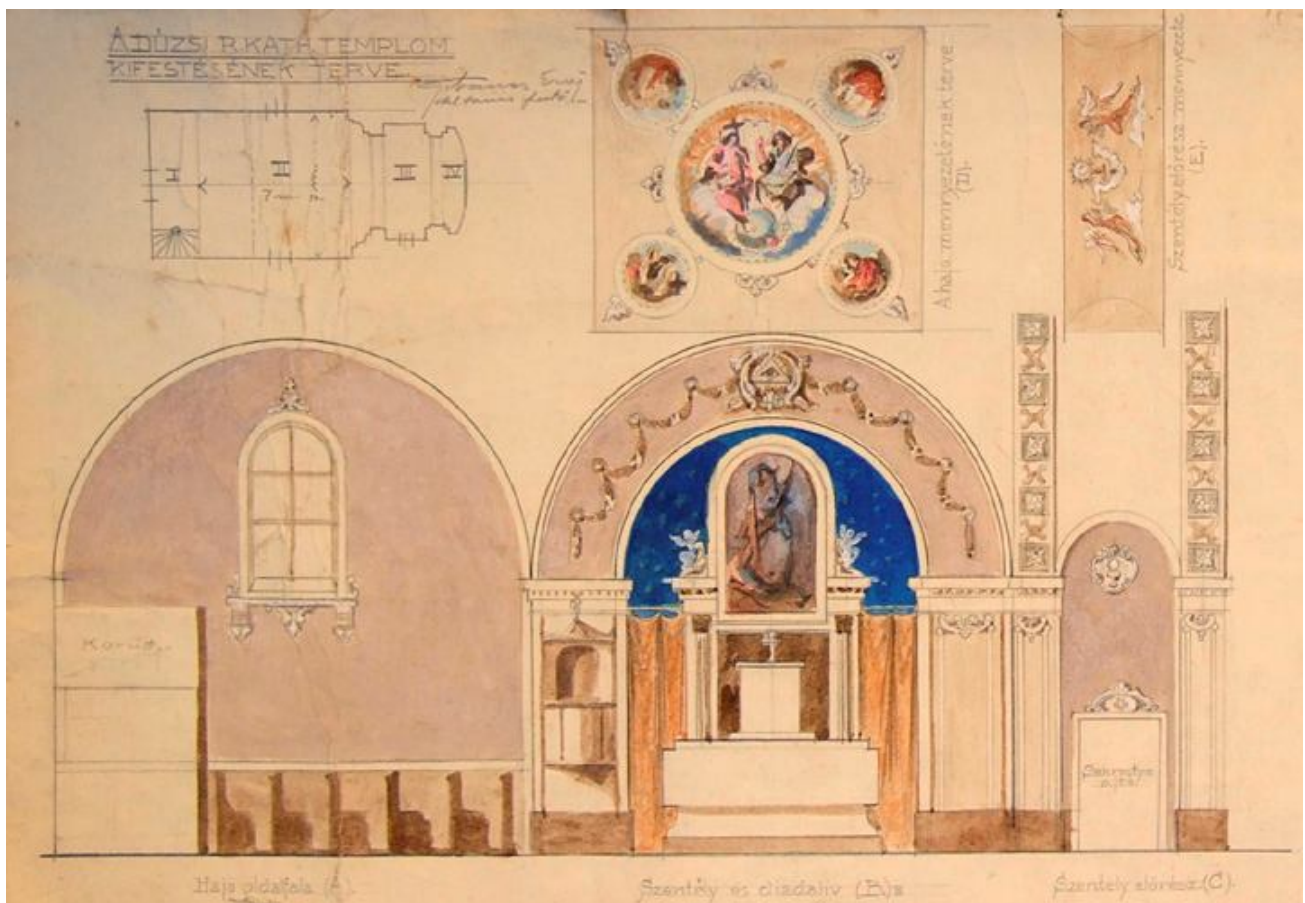
Pécs a Hotel kikeletből (olaj, vászon)

Grafikai munkássága szintén szerteágazó: tervezett ex libriseket, bélyegeket, könyvborítókat – például Mollinár Gizella (Gebauer Gusztávné – Ernő sógornője) magyar költő, író nő több könyvéhez. Illusztrált pécsi könyveket, egyházi kiadványokat. Az 1925-ös genfi Eszperantó Világkongresszuson részt vett, az erre az alkalomra általa készített eszperantó képeslapok bejárták az egész világot.

Így látjuk Pécsét (linómetszet)

A festészet mellett oktatott is. Bár hivatásos pedagógus nem kívánt lenni, életét mégis végigkísérték a tanítványok. 1919-től működtetett festő- és rajziskolát, s még az 1950-es évek végén is számos pécsi fiatal hozzá járt tanulni. Volt, hogy egyszerre három festőiskolát vitt: a városit, a szabolcsi bányászokét és a vasutas festőiskolát. Neves tanítványai: Gádor Emil, Kelle Sándor, Óry József, Vass Bertalan. Gebauer Ernő élete összeforrt szeretett városával, Péccsel. A város köztisztelőben álló polgára volt: festőművészi munkája, művészetszervező tevékenysége, oktatói munkája mellett kedves és szerény személye tette népszerűvé. Életében csak három egyesületnek volt tagja: a Mecsek Egyesületnek, az Állatvédő Egyesületnek és a Pécsi Művészkörnek. 80 éves korában, 1962. március 24-én hunyt el Pécsen.

A dúzsi templom kifestésének terve

Gebauer Ernő templomi faliképei

Freskók, seccók:

1908 - Pécs, Xavér templom	1942 - Katymár
1911 - Magyarország	1942 - Magyarkeszi
1915 - Laskafalu (ma Horvátország)	1943 - Nagydorog
1915 - Kácsfalu (ma Horvátország)	1943 - Fazekasboda
1926 - Pécs, Ferences templom	1943 - Hosszúhetény
1927 - Babarc	1943 - Monyoród
1927 - Töttös	1943 - Pacsér (ma Szerbia)
1928 - Mohács, Csatatéri kápolna	1943 - Lovászhetény
1928 - Szentdénes	1943 - Kisjakabfalva
1928 - Lippó	1944 - Villány-Virágos
1928 - Dúzs	1944 - Kárász
1929 - Nagynyárád	1944 - Pécs, Szent István templom
1929 - Szajk	1945 - Ellend
1930-31 - Pécs, Lyceum-templom	1945 - Berkesd
1931 - Siklós	1945 - Szilágy
1933 - Nagymányok	1945 - Erzsébet
1933 - Pécs, Ferences-templom	1946 - Szebény
1934 - Pécs, Kórházi kápolna	1947 - Pécs, Belvárosi templom
1935 - Pécs, Szeminárium	1947 - Siklósbodony
1936 - Kisvaszar	1948 - Kaposvár, Hősök temploma
1936 - Mohács, kórházi kápolna	1949 - Döbrököz
1937 - Szakály	1949 - Pécs, temetői kápolna
1937 - Vác	1950 - Siklósbodony (folytatás)
1938 - Lánycsók	1951 - Pécs, Belvárosi t. altemploma
1938 - Mohács	1954 - Liptód
1939 - Görcsöny	1955 - Pécs, Mecsekszabolcs
1939 - Felsőmindszent	1960 - Csengőd
1940 - Pécs, Szent Ágoston templom	1961 - Palkonya
1940 - Szágy	1961 - Kátoly
1940 - Baranyaszentgyörgy	
1941 - Versend	
1942 - Madaras	

Táblaképek, festmények:

- 1938 - Mecsekszabolcs
1957 - Hvasser (Norvégia)

Információ Gebauer Ernő műveiről sok fényképpel a 2012-ben megrendezett Gebauer Ernő Emlékév hivatalos honlapján: www.gebauer2012.hu

Szerkesztette: Komlós Attila. A szöveg Pandur József: *Gebauer Ernő festőművész emlékkiállítás* c. írásának felhasználásával készült, mely az Echo folyóirat 2003. decemberi számában jelent meg.
Az Emlékév szervezői: L. Csépanyi Katalin, Komlós Attila, Márkus István
Szakmai vezetők: Nőt Béla festőművész, kiállításrendező;
Pandur József ny. főiskolai tanár, festőművész, művészeti író;
Szakácsné Kozári Piroska festőművész, tanár, író.

